

Sygn. akt I UK 119/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania G. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 września 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się G.S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 30 lipca 2012 r. odmówił przyznania G. S. prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy w C. – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 5 kwietnia 2013 r., IV U (...), w wyniku rozpoznania wniesionego przez ubezpieczoną odwołania zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał G. S. prawo do emerytury poczynając od 11 września 2012 r.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy.

Sąd Apelacyjny w (...) – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 23 września 2014 r., III AUa (...), zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny ustalił i ocenił, że wykonywana przez ubezpieczoną praca na stanowisku samodzielnego referenta ds. technicznych – gospodarki smarno-olejowej nie pozwala na zakwalifikowanie jej do prac polegających na dozorze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w dziale XIV, poz. 24 w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zasadniczą część czasu pracy wnioskodawczynie zajmowały obowiązki o charakterze administracyjnym, niezwiązane z dozowaniem procesu technologicznego. Oznacza to, że wnioskodawczynie nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł w imieniu ubezpieczonej jej pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w całości. Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie: art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 i art. 386 § 1 k.p.c., w następstwie którego, oraz nieprzestrzegania kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych Sądu odwoławczego i niespełnienia jego procesowej funkcji (art. 382 k.p.c.), doszło do pominięcia części materiału zebranego w postępowaniu, braku wyczerpujących ustaleń – i z obrazą przytoczonych przepisów – pominięcia odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Konieczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła tym, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, a także istnieje potrzeba ponownej wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości, w szczególności: czy w świetle dotychczasowego orzecznictwa sądowego faktycznie istnieje obowiązek pełnego wykonywania pracy w warunkach szczególnych przy maszynach produkcyjnych przez całą dniówkę, czy też praca ta mogła być wykonywana również częściowo w innym charakterze (sporządzania dokumentów gospodarki smarowniczej) również na hali produkcyjnej, w której istniały podstawy do uznania wykonywania tej pracy w warunkach szczególnych, a praca ta była wykonywana sporadycznie. W orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w (...) istnieją duże rozbieżności, ponieważ w innych sprawach o podobnym stanie faktycznym i

prawnym Sąd ten nawet zmieniał wyrok Sądu Okręgowego w C. i przyznawał prawo do emerytury.

Zdaniem pełnomocnika skarżącej skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania w szczególności ze względu na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w orzecznictwie.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przyznanie jej prawa do emerytury, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Odpowiedź na skargę kasacyjną wniósł w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. jego pełnomocnik, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wszystkie przesłanki tzw. przedsądu, ujęte w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., należy traktować jako rozwinięcie podstaw kasacyjnych, zmierzające do wykazania, z jakich powodów naruszenia przepisów ujęte w tych podstawach uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, niepubl.). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi zatem nawiązywać do tych przepisów prawa, które stanowią podstawę skargi kasacyjnej. Jeżeli skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, zagadnienie to powinno być sformułowane w oparciu o przepisy prawa, których obrazę zarzuca sądowi drugiej instancji w ramach podstaw kasacyjnych. Jeżeli wnoszący skargę kasacyjną upatruje podstaw do jej przyjęcia w potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, wówczas

osnowę wniosku stanowić powinny przepisy wymienione w podstawie skargi kasacyjnej. Z kolei w przypadku powołania się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący powinien zawrzeć we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji tych samych przepisów, które wymienia w podstawach skargi.

Pełnomocnik ubezpieczonej powołał się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., czyli na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Jednakże nie powołał, w ramach tych przesłanek, żadnych przepisów, których miałyby dotyczyć istotne zagadnienia prawne lub których wykładni powinien dokonać Sąd Najwyższy. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest w takiej sytuacji dotknięty nieusuwalnymi wadami polegającymi na tym, że wnosi się w nim o udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na zagadnienia prawne, które nie zostały sformułowane z odwołaniem się do konkretnych przepisów prawa, a także o dokonanie wykładni przepisów prawa, które nie zostały powołane we wniosku.

2. Odnosząc się w sposób bardziej szczegółowy do przedstawionych przez pełnomocnika skarżącej przesłanek mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zagadnienie prawne, uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu, 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tak, aby udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie ułatwiło sądowi odwoławczemu podjęcie decyzji jurysdykcyjnej co do istoty sprawy, 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości, ze względu na użycie przez ustawodawcę przymiotnika kwalifikującego „istotne”. W sprawie nie występuje więc istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.,

jeżeli ocena sformułowanego przez skarżącego problemu jest jednoznaczna (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2007 r., I PK 220/07, niepubl.). Ponadto, nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl. oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Odnosząc powyższe rozważania do skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie należy stwierdzić, że powołując się na występowanie istotnych „zagadnień prawnych” skarżąca nie odnosi się do przepisów wskazanych w ramach podstaw kasacyjnych, co powoduje, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej jest dotknięty istotnymi wadami. Skarżąca w ogólny sposób podnosi potrzebę wyjaśnienia problemu oceny charakteru pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie zarzucając w ramach podstaw kasacyjnych naruszenia przepisów prawa materialnego. Można się jedynie domyślać, że przedstawione zagadnienie dotyczy kwestii wielokrotnie wyjaśnianej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, mianowicie, czy zatrudnienie w szczególnych warunkach musi pokrywać się z pełną dniówką roboczą osoby ubiegającej się o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym. Należy podkreślić, że normatywnie rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne. Pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, drugie wymaga wymienienia jej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca, która nie spełnia łącznie obu kryteriów, nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w rozporządzeniu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2009 r., II UK 199/08).

Z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń wynika, że Sąd Apelacyjny analizował czynności wykonywane przez skarżącą w spornych okresach czasu – dokonując oceny rodzaju powierzonych jej prac. Sąd drugiej instancji ocenił, że z zestawienia ilości prac do wykonania przez ubezpieczoną poza bezpośrednim

kontaktem z maszyną wynika, że praca nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresu pracy od 19 stycznia 1982 r. do 31 marca 1992 r. na stanowisku starszego referenta technicznego, ponieważ, w ocenie Sądu, nie była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

3. Rozważania dotyczące uchybień związanych z powołaniem się przez skarżącą na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy odnieść również do drugiej z powołanych przesłanek, a mianowicie potrzeby wykładni przepisów prawa.

Pełnomocnik ubezpieczonej powołał się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebę wykładni przepisów, jednakże nie wskazał żadnego przepisu, którego taka wykładnia miałaby dotyczyć. W podstawach skargi kasacyjnej powołano jedynie przepisy postępowania (art. 233 § 1, art. 328 § 2 w związku z art. 391, art. 316, art. 382 i 386 k.p.c.), które nie dotyczą w jakimkolwiek stopniu sformułowanych wątpliwości interpretacyjnych. Ponadto, konieczność dokonania wykładni jakichś (niewskazanych) przepisów prawnych skarżąca uzasadniła tym, że rzekomo występują duże rozbieżności w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w [...], nie wskazała jednak żadnych, konkretnych orzeczeń tego Sądu, które uzasadniałyby taką tezę.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest w konsekwencji dotknięty nieusuwalną wadą polegającą na tym, że wnosi się w nim o dokonanie wykładni przepisów prawa, których się nie wskazuje.

Podstawa skargi kasacyjnej została ograniczona przez pełnomocnika ubezpieczonej wyłącznie do zarzutów naruszenia przepisów postępowania. Nie dotyczą one podnoszonych kwestii zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W tych okolicznościach brak było przesłanek do przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania, tym bardziej że skarżąca zarzuciła wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Tymczasem zarzut naruszenia tego przepisu nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej z uwagi na treść art. 398³ § 3 k.p.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 maja 2011 r., III PK 72/10, z 19

maja 2011 r., I PK 182/10, z 19 kwietnia 2011 r., I UK 368/10, z 6 kwietnia 2011 r., II UK 323/10, z 29 marca 2011 r., I UK 50/11, niepublikowane).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c.